

První válka „třetí vlny“

Alvin a Heidi Tofflerovi
američtí futurologové

Potřebujeme globální mírovou ofenzívu, která muslimskou obec přesvědčí, že Taliban a bin Ládín jsou odpadlíci

Média na celém světě jsou dnes plná zpráv o tom, jak tažení proti terorismu ovlivní globální ekonomiku. Málo se však mluví o způsobu, jakým globální ekonomika v budoucnosti ovlivní válku.

V naší knize *Válka a antiválka* z roku 1993 jsme napsali, že kdykoli se ustaví nový druh hospodářství, spolu se svými společenskými a kulturními doprovodnými jevy, změní se i povaha války. Tak zemědělská revoluce před 10 tisíci lety, která vyvolala první vlnu hospodářské a společenské přeměny lidských dějin, s sebou přinesla i válku první vlny.

Válka první vlny

Válku první vlny charakterizovaly pěší zteče malých skupin válečníků a přímé násilí člověka proti člověku. Rolníci obvykle nebojovali za národ, ale za místního velmože, který je platil, často pouze potravinami. Vojáci většinou bojovali v zimě, kdy je ne- bylo potřeba v zemědělství. Tažení trvala krátkou dobu. Organizace byla volná, plošná a síťová. Jednotky byly soudržné, často po boku bojovali členové jedné rodiny. Komunikace probíhala do velké míry přímým osobním kontaktem. Muži bojovali za mužskou „čest“, aby prokázali svou odvahu. Válka byla osobní. Třebaže vojenské útvary někdy sdílely fanatické náboženství nebo ideologii, spousta se jich dala podplatit a spousta jich dokázala měnit strany.

Dějiny nabízejí mnoho výjimek z tohoto povšechného popisu, po tisíce let však toto byla převažující podoba války. Válka první vlny je to, co dnešní Afghánci umějí nejlépe.

Válka druhé a třetí vlny

Průmyslová revoluce - druhá velká vlna hospodářských a společenských změn v dějinách - s sebou přinesla zcela novou podobu války: válku druhé vlny. V éře strojů byl vynalezen kulomet. Hromadná výroba umožnila hromadné ničení. Z všeobecné branné povinnosti vznikly masové armády. Díky technologii se standardizovaly zbraně. Vojáci i důstojníci podstupovali cvičení. Byrokratická organizace. Řízení shora dolů podle jednotlivých důstojnických šarží. Stále větší a smrtonosnější zbraňové systémy - stíhačky, tankové divize, bombardéry, jaderné střely. Rozsáhlý zbrojní průmysl. Armáda Spojených států vyniká ve válce druhé vlny. Není však stavěna na chytání teroristů v Afghánistánu.

Po debaklu ve Vietnamu ovšem armáda Spojených států začala v souladu s odklonem hospodářství od hromadné výroby vyvíjet podobu války třetí vlny, která opouští staré průmyslové předpoklady masové války. Hospodářství i ekonomika vyžadovaly rozsáhlou elektronickou infrastrukturu.

Válka třetí vlny, jak jsme napsali v knize „Válka a antiválka“, méně závisí na zaboru území a více na „informační dominanci“. To může znamenat zničení velícího a řídicího systému nepřítele nebo jeho radarových a zpravodajských zařízení. Vyžaduje však také o protivníkovi vědět více, než ví on o nás. Znamená to uzmout mu „uši a oči“ technické nebo lidské, znamená to také dodávat protivníkovi informace, které oklamou tvůrce jeho plánů a pozmění jeho strategické předpoklady v náš prospěch.

Znamená to také, jak jsme tehdy předpokládali, zvýšený důraz na „skrytou válku“ - zvláštní operace, kybernetická letadla, malé zbraně, přesné určení cílů, síly rychlého nasazení a „hluboké

koalice“, které překračují pouhý soubor zemí a zahrnují i podniky, náboženské organizace, nevládní organizace a další zjevné i skryté partnery.

Válka třetí generace, psali jsme, bude především potřebovat zásadní proměnu zpravodajských služeb směrem od dřívějšího důrazu na hromadný technický sběr dat k vyššímu využití špionů, cílenějšímu sběru dat, mnohem lepší analýze, užšímu styku s „klienty“ a jejich účasti, lepšímu a rychlejšímu šíření dat ke skutečným „střelcům“ a mnohem dokonalejším využití veřejně přístupných informací z otevřených zdrojů, jako je internet, tisk, televize a další média.

Zpravodajské služby budou také potřebovat softwarové systémy, které dokáží „odhalit teroristické skupiny vyhledáváním skrytých vztahů v různých databázích“. Srovnáním těchto informací s údaji o bankovních účtech, kreditních kartách, zákaznických seznamech a dalších zdrojích snad tyto programy dokáží určit skupiny nebo jednotlivce, kteří odpovídají popisu teroristů.

Podoba války třetí vlny zjevně lépe odpovídá na výzvu Afghánistánu a jeho teroristů a náboženských fanatiků než podoba války druhé vlny, která pomohla Spojeným státům vyhrát studenou válku. Taliban (částečně) ovládá území, na němž ještě zcela nedošlo k první vlně přechodu od nomádké existence k agrárnímu hospodářství. Ovšem teroristé, které Taliban podporuje, se vydávají do zbytku světa a příhodně využívají technologií třetí vlny - kreditních karet, internetu, integrovaných dopravních systémů, důmyslných leteckých simulátorů a dalších vymožeností. Přitom doufají, že nakonec znovu nastolí islámský svět 7. století.

Ke světové protiteroristické koalici organizované Spojenými státy a OSN patří státy na všech různých úrovních rozvoje, tedy v první, druhé i třetí vlně.

V naprostém protikladu mezi Afghánistánem a Amerikou nespatřujeme střet náboženství, ale „střet vln“, první ostře vymezenou válku první a třetí vlny.

Kritici Ameriky po celém světě, včetně několika jejích váhavých spojenců, nahlas vyjadřují obavy, aby se Washington nepustil do toho, co nazývají „kovbojská“ zahraniční politika - nezodpovědného bombardování Afghánistánu coby odvety za zrůdné teroristické útoky na New York a Washington.

Džihád proti všem nemuslimům

Kdyby Bushova vláda jednala tak bezmyšlenkovitě, jak se jí podsouvá, pak již svět mohla zbavit celého nábožensko-fašistického režimu Talibanu. Jediná americká střela Tomahawk nebo bomba mohla zlikvidovat všech 600 vládnoucích mulláhů, když se v září sešli v Kábulu, aby udělali dlouhý nos na Washington, který požadoval vydání Usámy bin Ládina.

Režim Talibanu vyhodil do vzduchu buddhistické sochy, uvěznil křesťanské humanitární pracovníky, podnikl hysterické antisemitské útoky proti židům a hinduisty silně pobouřil podporou islámských teroristů v Kašmíru. Tento režim se tak, podobně jako bin Ládin, snaží celý muslimský svět zatahnout do džihádu ne pouze proti Spojeným státům, ale proti všem nemuslimům. Naštěstí a navzdory protalibanským demonstracím na různých místech světa muslimové na celém světě nejsou v drtivé většině fanatici, teroristi nebo zastánci nenávisti. Je však mezi nimi velké množství váhavých.

Trpí pocitem dějinné křivdy, která sáhá o pět set let i více zpět do minulosti. Poté, co v naději na lepší život přijali různé světské ideologie - nacionalismus, socialismus, panarabismus, abychom některé jmenovali - a nikam s nimi nedospěli, chopili se nejhorší ze všech ideologií: nikoli islamismu, nýbrž „reverzionismu“.

Reverzionismus je patologická nostalgie po domněle lepším světě, který existoval v jakémsi minulém „zlatém věku“. Odmítá nejen budoucnost, ale i minulost. Nejkrajnějším projevem reverzionismu je Taliban se svým střežlivým směřováním do sedmého století.

Jak vyhrát psychologickou válku

V boji proti Talibanu a bin Ládinovi získávají informace a zpravodajské služby ústřední význam. Protiteroristická kampaň musí vyhrát válku, psychologickou válku.

Spojené státy i Taliban (ať již s nebo bez bin Ládina) se v současnosti snaží získat spojence.

Washington oslovuje vlády. Taliban a bin Ládín oslovují ulice, snažíce se sjednotit celý muslimský svět. Samuel Huntington ve své kontroverzní knize předpověděl, že převažující válku budoucnosti bude vést „Západ proti zbytku světa“. To je zrcadlový obraz toho, co chce Taliban a bin Ládín: sjednocený islám proti zbytku světa. (Huntingtonovi samozřejmě nešlo o rozpoutání světového konfliktu, kdežto Talibanu o to jde.)

Pokud bin Ládínova propagandistická mašinérie přesvědčí muslimy, že se jedná o válku proti islámu, vzplanou po celém světě ohně terorismu; bin Ládín, živý či mrtvý, vyhraje a umírněné muslimské režimy, od Malajsie až po Maroko, se ocitnou v ohrožení

Citací vybraných pasáží z koránu ospravedlňují své masové vraždění a vnější svět vykresluje jako nepřítele, který obléhá islám, pod vedením největšího nevěřícího, jímž jsou Spojené státy.

Vítězství v tomto střetu bude do značné míry záviset na tom, jak úspěšně ho každá strana definuje. Jádrem konfliktu tedy je, co odborníci na informační válku nazývají řízením vnímání. Pokud bin Ládínova propagandistická mašinérie úspěšně přesvědčí muslimy, že jde o válku proti islámu, vzplanou po celém světě ohně terorismu; bin Ládín, živý či mrtvý, vyhraje a umírněné muslimské režimy, od Malajsie až po Maroko, se ocitnou v ohrožení.

Před Spojenými státy a jejich spojenci stojí obtížnější a složitější informační úkol. Musí totiž jasně rozlišit náboženství od teroru. A musí to sdělit nejen diplomatům a vedoucím představitelům, ale i lidem na tržištích a v ulicích, kde se žaludek zbídačených a nevzdělaných milionů plní spíše ohněm než jídlem.

K tomuto zásadnímu úkolu nepřispívá, když se celosvětová protiteroristická kampaň označuje jako „křížová výprava“ nebo když italský premiér Silvio Berlusconi halasně odsuzuje islám.

Prezident Bush opakovaně prohlásil, že cílem je zničit teroristy a jejich podporovatele, nikoli ublížit islámu. Potřebujeme ovšem širší a teologicky propracovanější globální mírovou ofenzívu, která muslimskou obec uklidní, bude se k ní chovat důstojně a přesvědčí ji, že Taliban a bin Ládín jsou sami odpadlíci či odporní kacíři, kteří znesvěcují korán.

Zastavme fámy

Poté, co Taliban zakázal televizi, musí se většinou negramotné obyvatelstvo spoléhat na jediné médium, totiž rozhlas. Protitalibanská opozice by okamžitě měla rušit všechno vysílání Talibanu a založit „Rádio korán“ - síť vícejazyčných vysílaček, na nichž se znovu a znovu budou číst pasáže z koránu volající po míru a také zprávy a také poselství s podobným obsahem od uznávaných muslimských vůdců z celého světa.

Světová koalice proti teroru by také měla vybudovat své vlastní vysílačky, které by popíraly jedovaté fámy, jaké šíří pákistánské a afghánské noviny, že totiž teroristické útoky spáchala ve skutečnosti Indie, židé nebo samy Spojené státy. Armáda amerických i jiných hackerů by také mohla dobrovolně vyhledávat internetové stránky, z nichž tyto lži pocházejí, odpojit je nebo je obrátit proti jim samým.

Teroristé, které Taliban podporuje, se vydávají do zbytku světa a příhodně využívají technologií třetí vlny – kreditních karet, internetu, integrovaných dopravních systémů, důmyslných leteckých simulátorů. Přitom doufají, že nakonec znovunastolí islámský svět sedmého století.

Vedle duševní stravy by Spojené státy měly dále poskytovat i běžnou stravu, zejména uprchlíkům na obou stranách pákistánsko-afghánské hranice. třebaže jsou Spojené státy již největším dárcem potravin pro hladovějící Afghánce, měly by tuto podporu výrazně posílit. Z nízko letících letadel lze cíleně shazovat palety s jídlem. Každá bedna s jídlem placená Spojenými státy by však měla být opatřena americkou vlajkou (na ní či uvnitř), a ne tak pitomě, jak se to děje nyní, nápisem „USA“. (Příjemci potravy většinou neumějí číst ani ve svém vlastním jazyce, natožpak v latině.) Hvězdy a pruhy by měly být i na dalších potřebách, jako jsou trička, stany, kuchyňské náčiní, umělohmotné plachty, léky či dětské oblečení, aby nikdo nezůstal na pochybách o tom, odkud pomoc přichází. K tomu by dárci měli rozdávat levné rozhlasové přijímače naladěné na protitalibanské stanice.

Špatné je, že čím dál tím vynalézavější zlovůle dozajista podnikají v budoucnosti další útoky. A

nejen s talibanským původem. Na světě působí spousta dalších fanatických hnutí. Většina států ještě nezažila ani biologický či chemický útok, ani počítačovou válku. A malé útoky - jako byla bárka s výbušninou, která narazila do lodi USS Cole, nebo hrstka sebevražděných fanaticů proti Světovému obchodnímu středisku - mohou způsobit nedozírné škody.

To vše je pravda, lidstvo se však vyznačuje silným a vytrvalým pudem sebezáchovy, který ho odtáhne od okraje katastrofy. K nejúžasnějším skutečnostem naší doby zajisté patří, že ani jedinou jadernou zbraň, kterých jsou desetitisíce a často jen slabě hlídané, nikdo během téměř 60 let od Hirošimy a Nagasaki nepoužil k zabíjení.

Zdá se to neuvěřitelné - a tato přízeň štěstí může skončit - nebylo to však jen dílem náhody. Všude na světě, v armádě i policii, v učebnách i v mírových hnutích jsou vysoce inteligentní, pilní a schopní lidé, kteří jsou oddáni myšlence míru. Jejich společná inteligence, energie a rozvaha zvítězí.

Reverzionismus - pokus znovu nastolit minulost - zaručuje neustálou chudobu, opakující se hladomory, patriarchát, totalitní kontrolu každodenního života a kratší dobu života. A právě proto, až nastane čas a svět se přesune do budoucnosti, bin Ládin i Taliban zmizí v černé díře zapomnění - kam patří.

(c) 2001 Alvin Toffler. Distributed by the Los Angeles Times Syndicate